

Johann Rudolf Wettstein Johann Hartmann Sueder

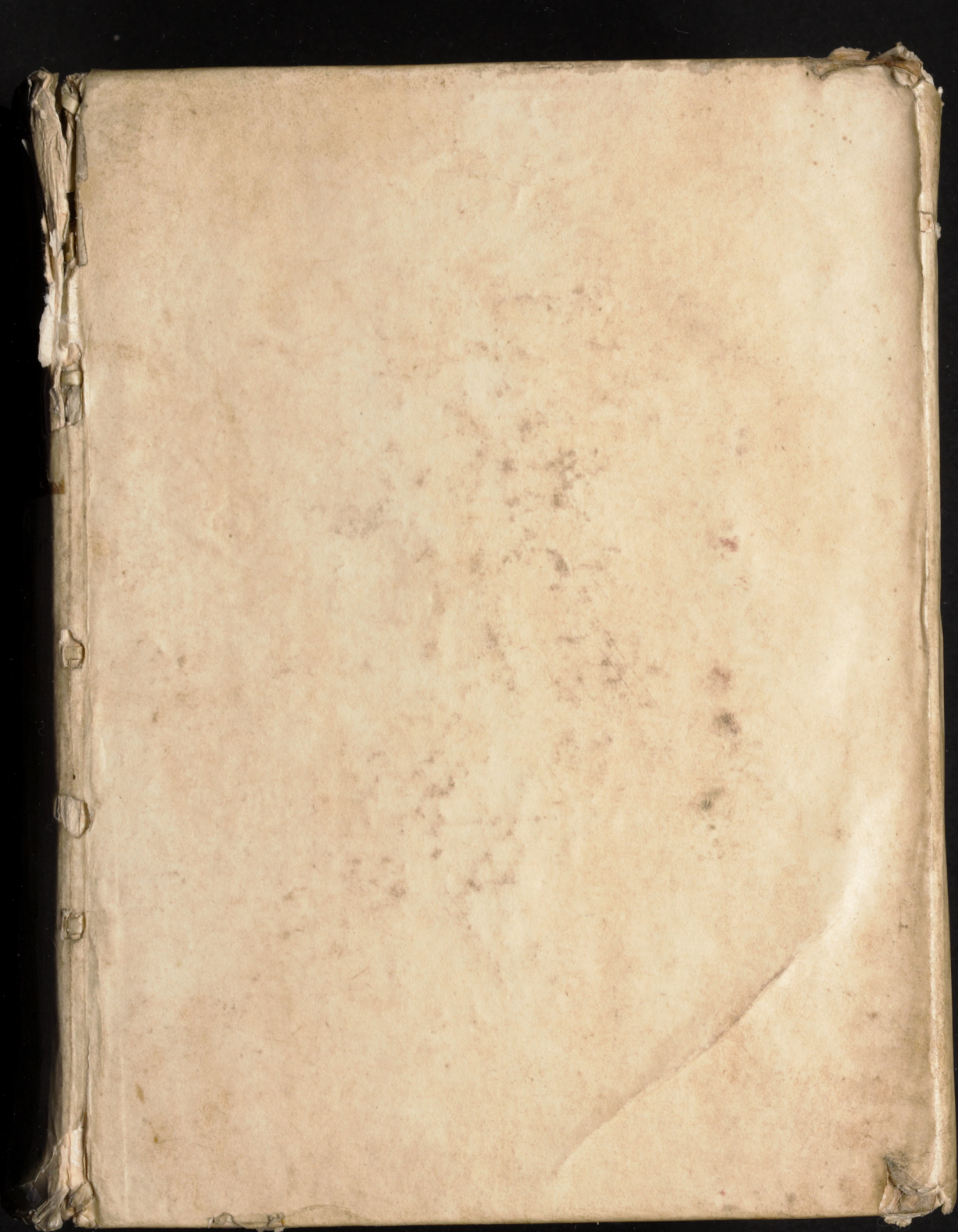
Disputatio Theologica, De Praedestinatione Bonorum & Malorum

Basileae: Deckerus, 1655

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn787863688>

Druck Freier Zugang

In Tomo hoc XXXVII. Sunt

1. Jo. Schmid de Peccato. ad 1 Jo. III, 4.
2. — De libero Arbitrio. Jo. VIII, 26.
3. Seb. Schmid de script. S. ad 2 Pet. I, 19. 20. 21.
4. D. Damhaueri Aethera Sancta sui vindic.
5. Jo. Faust protri. de electione divina ad Act. XVII, 28.
6. D. Georgij Heberlini fascic. Myrrha. Cant. I, 13.
7. Andreas Vivinius ad Galatum II.
8. Jo. Schmid de Vita Aeterna.
9. Christiani Holz. Manipulus Thestii Prachtam sub B.
Ludgemamo propositarū.
10. D. Martin Gejeri conformitas Iudaeo Papistica in
Doctrina de Deo Angelic & Homine.
11. Christoph Laur. Scheelführer protri. de Chirismo.
12. Jo. Andr. Quenstedt de Persecutione Venerabil.
13. Gabrielis Wedderkopff de Atheismo Sconianorum.
14. Michael Foerisch de Secum naturalium Origine.
15. —. De ordine script. S. prout ea tum. Nat. conue-
niens de 8.
16. & Jo. Fecht de Iudice Controversiarum.
16. a. —. de Trinitate.
16. v. —. De Anti Chnst.
17. —. De Inventione Sancti
18. —. De Lunatione.
19. —. De Communione sub utroque

20. D. G. Festus de Misra.
 21. —. De sacramentis.
 21. —. De vocatione Ministrorum Ecclesie.
 22. —. De Celibatu eorundem.
 23. —. De Peccato.
 24. Hoornbeef de Theologia Praxi.
 25. —. Sans postmod.
 26. —. de Tentatione Dei.
 27. —. De Autoritate N. Test.
 28. —. De Pietate.
 29. —. De Devotione.
 30. —. De Meditatione Sacra.
 31 } De Studio verbi divini.
 32 }
 33. —. De sensu divina gratia.
 34. —. De Fiducia in Deo.
 35. —. De gaudio Spirituali.
 36. —. De zelo.
 37. —. De Consilio.
 38. —. De Ascensione Christi.
 39. —. De gloria Christi celesti.
 40. —. De Spiritu.
 41 } De Providentia.
 42 }

42 }
 43 }
 44 }
 44 }
 45 }
 46 }
 47 }
 48 }
 49 }
 50 }
 51 }
 52 }
 53 }
 54 }
 55 }
 56 }
 57 }
 58 }
 59 }
 60 }
 61 }
 62 }
 63 }
 64 }

42. } Floornbeek de Predestinationes.

43. }

44. }

44. b. —. De Sabbato.

45. —. De Ministerii acceptioes.

46. —. De Examine Ministrorum.

47. —. De eorum Officio.

48. }

49. }

50. —. De Ecclesiasticorum Vita.

51. }

52. }

53. —. De Foedere Ecclesiastico.

54. —. De Mundo.

55. —. Ad Matts. xxiii, 37.

56. —. —. xl, 20. 21.

57. Jos. Cocceji de divinitate Script.

58. } —. de Perfectione Script.

59. }

60. } —. de Foedere gratie et Vet. ac NT.

61. }

62. } —. de eo quod Icy est.

63. }

64. —. De Natu Humiliationis Christi.

65. Jo. Coareji de Regeneratione et Resurrectione.
66. ———. De Oblatione Christi.
67. Wetstenij. De Unionis Personalis in Christo Forma,
Sine Effectu. etc.
68. — Lucia Geruleni de Forma Unionis Personalis
in Christo.
69. ———. De Promissis Dei.
70. ———. De Peccato in Spiritum S.
71. Wetstenii de Praedest. Bonorum et malorum.
72. ———. Gius et Collegam Syllabus Controversiarum

V.

DISPUTATIO THEOLOGICA,
De
PRÆDESTINATIONE
BONORUM & MALORUM:

Quam,

GRATIA CHRISTI JUVANTE,
PRÆSIDE,

VIRO Reverendo & Clarissimo,

DN. JOH. RODOLPHO WETSTENIO,
S.S. Theol. Doct. Locorum Commun.
& Controversiarum Sacrarum
Professore meritissimo,

Die 16. Novembris, Anno M DC LV.

IN ACADEMIA BASILIENSI,

Publico exponit examini

JOHAN. HARTMANNUS SUEDERUS,
Franco-Hammelburgensis,

Horis & Loco solitis.

Rom. IX, 16.

οὐ ἔβουλοντο, ἀλλ' ἔβουλοντο· ἀλλὰ
ἔβουλοντο θεοῖς:

Non est Volentis, neque Currentis: sed,
MISERENTIS DEI.

BASILEÆ, Typis GEORGI DECKERI,
Universitatis Typographi.

VIRO ILLUSTRİ,
*N*OBILITATIS, ERUDITIONIS,
atq; Fortitudinis splendore, multaq; rerum Bellicarum
experientiâ celeberrimo,

DN. JOHANNI GEISSIO, &c.
Inclyto Hessorum Heroi, & Patriæ
quondam Propugnatori for-
tissimo, felicissimo:

NEC NON

Reverendis, Clarissimis, Consultissimisq; Viris,

DN. JUSTO JUNGMANNO, J. U. D.
& Curia Sacra Hassiacæ Præsidi dignissimo:

DN. THEOPHILO NEUBERGERO,
Aulæ Cassellanae Pastori primario; ejusdem
Diœceseos Superintendententi vigilantissimo
& Consistorii Eccles. Assessori amplissimo:

D. D. D. Mecœnatibus, Patronis ac Promo-
toribus suis, omni honorum cultu æternum
prosequendis,

Paucas hæc positiones Theologicas, in debita observantia
monumentum, humilime & officiosè offert,

JOH. HARTMANNUS SUEDERUS,
Author & Respondens.

T H E S I S I.

H SSE *Prædestinationē* aliquam : apud eos omnes, qui vel autoritati S. Scripturæ, & generalissimis naturæ principiis de Deo, ipsiusque consiliorum æternitate, locum concedunt, in confesso est. Quod etiam respexit Augustinus lib. de Bon. Persev. Cap. XVIII, ubi ait : *Hoc scio, neminem contra istam Prædestinationem, quam secundum Scripturas sanctas defendimus, nisi errando disputare potuisse.* Et cap. XXI, *Nimie, inquit, contentionis est ; Prædestinationi contradicere, vel de Prædestinatione dubitare.*

I. I.

Utcunque verò res ita habeat : Non defuere tamen olim, nec adhuc desunt, qui hanc ipsam de Prædestinatione doctrinam in Ecclesiâ Dei sopitam prorsus, ac tantum non eliminatam e cœtu fidelium velint. Hinc scilicet vel securitati carnali, vel desperationi undiquaque fenestras adaperiri, tragicum exclamantes.

III.

Quibus non obstantibus, nos, doctrinam hanc non utilem modo, sed & necessariam judicamus; quæ in Ecclesiâ retineatur, & eâ, quâ decet nos animi sobrietate ac humilitate veneranda Dei mysteria tractare, fidelibus proponatur atque explicetur.

Nam, quæ occulta sunt, penes Jehovam Deum nostrum sumo : At quæ revelata, nobis & filiis nostris usque in seculum revelata sunt, Deut. XXIIX. 29. Huc pertinet illud generale Servatoris mandatum Joh. V. 39. Scrutamini Scripturas. Ut proinde eximie judicârit, (sub cujus nomine hodie legimus) Prosp. Quæ Deus occulta esse voluit, inquit, non sunt scrutanda : Quæ autem manifesta fecit, non sunt neganda : Ne & in illis illicitè curiosi, & in istis damnabiliter inveniamur ingrati, de Voc. Gent. lib. I. cap. 7.

I V.

Neq; periculum est, ne offendicula inde suboriantur apud Electos & fideles; qui adoranda Dei consilia, ad sui per totam vitam & informationem & consolationem, piè & modestè meditantur: ut quibus *Deus dedit Spiritum non formidinis, sed roboris & charitatis*, 2. Tim. I, 7. Et si malitiosi sæpenuerò è re bonâ scandali occasionem arripiant. Quod Christo ipsi inter Pharisæos non semel contigisse, testis est historia sacra. Ubi tenendum: *Scandala infirmorum esse amolienda, Pharisaorum negligenda.*

V.

Nos igitur, divinâ freti Gratiâ, quid in Verbò suò de Prædestinatione Deus revelaverit, breviter eruere & declarare conabimur. Ideoque, præmissâ primò *Vocis* evolutione; postmodum *Rei*, per definitionem explicatæ, membra singula spectabimus.

VI.

PRÆDESTINATIO, Nomen in Theologorum Scholis natum, à verbò *Prædestinare* formatum est; idem significâte, quod *Ante-destinare*. Respondet Græco Nomini *προορισμός*, deducto à Verbò *προορίζω*, *Præsinire, Priùs desinire, Præstituere, Anteconstituere*. Componitur enim ex Præp. *πρò*, *Ante, Præ*: cum relatione ad tempus: & *ορίζω*, *Desinire*, hoc est, statuere, constituere. Unde Act. XVII, 31. *ἐν αὐτῷ ὡς ὤρισεν*, *Vulgatus, In Virò, in quò STATUIT*. Legitur verò *προορίζω*, tam ubi de *Personis*, Rom. VIII, 29, 30. Eph. I, 5, II. quàm ubi de *Rebus*, agitur: 1. Cor. II, 7. Quò locò habemus explicatam significatiónem Præpositionis *πρò*, verbis: *προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων*, *Prædestinavit (vulgò) præsinivit (Bez.) Deus ANTE Secula*. Unde *Syrus* interpres *προώρισεν* Act. IV, 28. & Rom. VIII, v. 30. per duo vocabula expresfit, *προσηγορεύσας*, hoc est, *Priùs, vel antè, signavit, designavit, descripsit, &c.* Quæ translatio pulchrè convenit cum illis Scripturæ S. locis, quibus DEO *Liber Vita*, in Quò *signata* sive *descripta* sint Nomina Electorum, tribuitur: Exod. XXII, 32, 33. Apocal. III, 5. & XIII, 8. & XVII, 8. itemque illis, quibus Electi ipsi *signati* & *obsignati*; 2. Cor. I, 22.

Conf.

Conf. Ezech. IX, 4, 6. & Apoc. VII, 3. &c. Rejēcti verò, οἱ πα-
λαι παροργισμένοι, dudum antè descripti, Jud. v. 4. dicuntur.

VII.

Hebrai Nomine pariter ac Verbò carent, quò Prædestinationem præcisè denotent: Sed illorum locò simplicia usurpant: קרי Statutum, Decretum, Præscriptum, Psal. II, 7. à radice קרי Descripsit: Statuit: Decrevit. LXX. transtulère Ἀφορίζειν Secernere, γράφειν & Διαγράφειν, Scribere, describere: atq; τίθεναι, Ponere. Item קונן Consilium: & קונן Voluntas, placitum, Græcè βεβλή, Ephes. I, 11. Act. IV, 28. & ὁρισμὸν βεβλή Act. II, 23. Definitum consilium. Rabbinis usitatum Nomen קרי quod legitur & Levit. XVI, 22. sed, in significato huc respiciente apud Daniel. Cap. IV, 41. & 21. Ubi LXX. reddidère Συγκριμα Consilium, Latini Decretum. à rad. קרי secuit, scidit: Decidit, Decrevit. Conf. Job. XXII, 28. (ubi LXX. ὀρίζεν adhibuerūt.) & Jesa. XLVI, 10. a. Huc facit, quod idem LXX. verterunt aliàs ἀποτέμνω, Abscindo, Dan. II, 34. aliàs Διαίρω, Divido: Atque hinc etiam nomen קרי Psal. CXXXVI, 13. Διαίρεσιν, Divisionem expresse-
runt.

VIII.

Ex his patet: I. Prædestinationis Nomen, latè quidem accipi posse; adèò, ut in genere significet Dei Voluntatem, Consilium, Decretum, quò Rem aliquam futuram, PRIUS quàm fieret, cognovit, constituit, definivit: Quò sensu cum PROVIDENTIA DEI, atque PRÆSCIENTIA ejusdem æternâ reciprocatur. Idemque valent παροισια, παρογνωσις, παροθεσις. II. Strictè, tamen usurpari; quoties in Specie tribuitur Deo, Creaturis rationalibus certum aliquè finem (ὄρον) destinanti ab æternò, per certa media obtinendū. Quà notione Theologi capiunt; quum in Suprema Discretionis live Divisionis Angelorum & Hominum causâ indagandâ versantur. Ac eòdem modulò peculiariter Scriptura S. utitur Nominibus παροθεσις & παρογνωσις: Rom. VIII, 28. & IX, 11. Ephes. I, 11. 1. Petr. I, 1, 2. Hinc Augustinus de Bon. Persev. CAP. XVIII, aliquando, inquit, Prædestinatio significatur nomine Præscientia: Idque colligit ex ad Rom. XI, 2.

IX.

Veruntamen, etiam de Hominum *Prædestinatione*, non unô modô à Theologis idem Nomen accipitur: Alii enim *Strictissime* illo utuntur, pro *Prædestinatione Sanctorum*: ut S. Augustinus eam libro peculiari contra Pelagii asseclas inscripsit: Alii paulò *laxius* id sumunt, ut non solùm *Sanctorum*, sed & *Impiorum* destinationem comprehendit: Quò sensu Augustinus quoque frequenter usurpavit verbum *PRÆDESTINARE*.

Ut, cùm DEUM Omnipotentem, ait, *Benè uti & Malis, ad eorû Damnationem, quos iussè PRÆDESTINAVIT AD POENAM, & ad eorum salutem, quos benignè PRÆDESTINAVIT AD GRATIAM*: Enchirid. cap. C. Sic Lib. IV. de Anima, cap. 2, *Deus, inquit, est illis quos PRÆDESTINAVIT AD AETERNAM MORTEM, iustissimus supplicii retributor.*

Sic Lib. II, de Civit. Dei cap. X. idem ait: Malignos Spiritus fatagere, ut humanas mentes ad *prædestinatum supplicium* secum trahant. Ac similiter, mori sempiternæ *prædestinatos* allegat, Tractat. XLIII: & CVII. in Joh. Judam traditorem Christi, filium perditionis dictum, ait; quòd esset *Perditioni prædestinatus*. Nec aliter Prosper & Fulgentius, ejusdem veritatis testes: Ille, *Resp. ad cap. 14. & 15. Gallor.* Ille, lib. I. ad Monim. *Quibus, inter alia plura, & hæc leguntur: Prædestinatio DEI, semper in bono est: AUT ad retributionem iustitiæ, AUT ad donationem pertinens gratiæ.* Proinde Patres Concilii Valentini, sub Lothario, Anno Christi 1035. can. 3. tanquam fidei Catholicæ doctrinam confessam tradidère, duplicem *Prædestinationem* hominum, Ad vitam, & Ad mortem. Verba sunt: *Fidenter fatemur, prædestinationem Electorum ad Vitam, & prædestinationem Impiorum ad mortem.*

X.

Nos igitur, præfenti locò, *Prædestinationem* dicimus, antiquâ & Scripturæ S. consentaneâ significatione, *Decretum Dei æternum, quò Creaturis rationalibus Vitam & Mortem, Salutem & Interitum, certissime præstinavit, ac mediis convenientibus suo tempore dispensare præstituit.*

XI.

Unde facile videre est: Sive *Personas*, quas illa spectat, intueamur, *Angelos* videlicet & *Homines*; sive *Res*, iisdem decretas consideremus, *Vitam & Mortem*: utrâque ratione duplicem statuendam esse.

De *Angelis* quidem, apertè S. Scriptura testatur: Alios *Electos*, 1. Tim. V, 21. alios *Traditos in iudicium*: 2. Petr. I I, 4. Jud. v. 6. utpote quibus *preparatus ignis æternus*, Matth. XXV, 41. Deque horum Spirituum *Prædestinatione* B. Augustinum supra loquentem audivimus. *Quibus addi potest, ex Epist.*

XLIX,

XLIX, quæst. 3. quod dicit: *Iniqua Spiritualis creatura PRÆDESTINATA est SUPPLICIO SEMPITERNO.* Caterùm hâc misâ inquiremus.

XII.

De Prædestinatione Hominum.

Eam definimus: *Decretum Dei æternum, quo de omnium & singulorum Hominum Vitâ & Morte, in tempore certis mediis ordinatè dispensandâ, certissimè statuit: ad laudem Gloria, Sapientia, Misericordia atq; Justitiæ suæ.*

XIII.

Genus hujus definitionis est, *Decretum Dei æternum: Quibus verbis designatur, tum Quid sit, tum Cujus; denique Quando factum.*

Postremum horum innuitur Præpos. $\alpha\epsilon\delta$, Ante, Præ: *Primum*, nomine $\delta\epsilon\sigma\upsilon\delta\omicron\varsigma$, *Definitio, Descriptio* limitata: *Medium*, ex utriusq; collatione liquefcit. Nam, cùm res universas, antequam fierent, nemo nôsse, nemo constituere, nemo discernere poterit, nisi J E H O V A, qui E S T ante omnia: sequitur æternam Prædestinationem, nisi æterni D E I, esse non posse.

XIV.

Differentia, reliquis verbis absolvitur: ex *Objecto, Modo ac Fine* petita. Quibus simul nomibus cùm tota *Causarum* series comprehendatur: nos eam *Ordine* justo percensere annitemur.

XV.

Efficiens Prædestinationis Causa, passim in Scripturâ S. D E U S perhibetur. Ac de hac in *Concretò* satis inter omnes convenit. Sed in *abstractò*, illius tum $\omega\epsilon\theta\eta\gamma\epsilon\mu\epsilon\iota\eta$, tum $\omega\epsilon\theta\alpha\tau\epsilon\phi\lambda\iota\chi\eta$, scrutandæ sunt. De illâ etiâ satis constat, esse *Voluntatem D E I*, Act. IV, 28. Ephes. I, II: Quæ, ut *suprema est Causa Universi*, & quicquid in eò extat; sic absurdum, & atheismo affine censendum, *Fieri aliquid, sive ab illis, sive de illis, sive circa illa*, quæ à solo D E O sunt, P R Æ T E R ipsius *voluntatem.*

Verè namque Augustinus: *Mirò & ineffabili modo non fit P R Æ T E R ejus (D E I) voluntatem: quod etiam contra ejus fit Voluntatem: quia non fieret, nisi fieret: Nec utique nolens finit, sed volens.* Enchirid. cap. 100.

XVI.

In Scripturâ S. expressè nominantur, *Voluntas, Consilium & Propositum Dei*: Rom. IX, 19. Eph. I, 2. $\omega\epsilon\theta\epsilon\lambda\omicron\upsilon\varsigma$ $\eta\mu\acute{\alpha}\varsigma$, $\kappa\alpha\tau\alpha$
 $\tau\acute{\omega}$

τῶν Ὀδοκίαν ἔχει τῶν ἁγίων αὐτῶν. & v.ii. προορισθέντες κα-
 τὰ πρόθεσιν ἑστὶν πάντα ἐνεργεῖν κατὰ τὴν βουλὴν ἑστὶν τῶν ἁγίων
 αὐτῶν: Prædestinati secundum Propositum ejus, qui efficit
 omnia secundum consilium voluntatis suæ. Unde manife-
 stum fit, Ὀδοκίαν τῶν ἁγίων αὐτῶν, & πρόθεσιν, & βουλὴν τῶν
 ἁγίων αὐτῶν, idem significare. Ac pariter per verba Ὀδοκίαν
 & ἑλεῖν, eandem causam inculcari: Luc. XII, 32. Gal. I, 15.
 Rom. IX, 18. Ὁν ἑλεῖ, ἐλεῖ: Ὁν ἡ ἑλεῖ, σκληρῶς: Misere-
 tur, cujus VULT: Indurat, quem VULT. & v.22. ἑλεῖν ὁ Θεός,
 VOLENS DEUS, &c.

XVII.

At, de προκαταρκτικῇ seu Impellente causâ, tumultus varii
 orti sunt, cum jam olim ab Hæreticis Pelagianis, & Massiliensibus,
 eorum principia quædam acrius defendentibus: tum ab ho-
 diernis utrorumq; posteris, Socinianis, Jesuitis & Arminianis. Pu-
 târunt hi simul omnes, ac etiamnum certant: Dari in ipso homi-
 ne, adeoque extra Deum, aliquam Prædestinationis rationem, sive
 causam. Scopus communis errorum: Ut Salus & Interitus ho-
 minis, ex humani arbitrii libertate, suspendatur: Ac ultima definitio
 sive discretio unius ab altero, Credentis ab Incredulo, Volentis à Nolente,
 nequaquam à Deo, sed ex Liberi arbitrii usu vel abusu pendeat. Qui
 quidem error Christianæ Religionis jugulum petit, illique
 certum infert interitum.

XVIII.

Nec tamen ita plumbei fuere, ut Operum vel fidei merita, in
 tempore demum patrata, Prædestinationis causam facerent;
 sed, sicut illam ab æternò factam concedebant: Sic ad Præscien-
 tiam Dei recurrerant æternam.

Augustinus illorum sententiam refert, de Prædest. SS. cap. 18. Præsciebat
 (Deus) qui futuri essent sancti & immaculati, per liberæ voluntatis arbitrium: Et
 IDEO eos, ante Mundi constitutionem, in ipsâ suâ PRÆSCIENTIA, quâ
 tales futuros esse præscivit, elegit. Elegit ergo antequam essent, prædestinans Filios,
 quos futuros sanctos, immaculatosque PRÆSCIVIT. De prævisione Fi-
 dei, sic Pelagius in cap. i. Eph. rationem explicans, quâ Paulus, ἑσὺς præde-
 stinatos secundum propositum, diceret: Prædestinati, inquit, per fidem sive præco-
 gniti. Et expressius in cap. 8. Rom. Propositum secundum quod vocati sunt San-
 cti, dicit esse; secundum quod propositum solâ fide salvare, quos PRÆSCIVE-
 RAT esse credituros. Hinc agebat: Prædestinari idem esse, quod præscire.

XIX. Nos

XIX.

Nos, cum Catholicis & Augustino, negamus: *Prædestinationem nisi Præscientiâ Meritorum quorumcumq; humanorum*: Contra, firmiter credimus ac profiteamur, *Decretorum Dei, præter liberitatem ejus voluntatem sive beneplacitum, causam impellentem nullam dari.*

Ratio, 1. Quòd *Voluntas DE I* prima & suprema rerum omnium causa, ipsaque Prædestinatio ab æterno facta sit: Unde fieri non potuit, ut res ulla extrâ Deum, h. e. à Deo diversa, eum moveret, ad hoc vel illud statuendum. 2. Ipsâ Prædestinatione definitum à Deo fuit, *Quid de Rebus cunctis, Quòve Modo*, in tempore fieret: E. ipsâ potiùs *Finem & Modum* rebus futuris dedit, quàm ab iisdem accepit. 3. Nec in Præscientiâ Dei, quicquam ab æterno fuit; quod non Ipse idem, ut esset in tempore aut fieret, ab æterno quoque decreverit. Act. XV, 18. Quid enim, ipso nolente, sive prohibente, futurum fuisset?

XX.

Atque hinc est, quòd multi Theologorum; *Prædestinationem, DECRETUM ABSOLUTUM* esse; dicant. Nō sanè, (quemadmodum nonnulli cavillantur) quasi Deus *Absq; omni respectu* sive Boni, sive Mali, (E. G. Christi Servatoris, Fidei, Peccati:) Decretum illud fecerit: Sed, quòd *Respectus ille, vim Causæ impellentis in Deo non habuerit.*

Argumentò locorum: Matth. XI, 25, 26. Rom. IX, 11. & 16. & cap. XI, 33. 36. Eph. I, 4. aliorumque. Præsertim notandus v. 11. Ubi *ἀγαπῶντες καὶ ἐλεῶντες ὑμᾶς*. dicimur: *Prædestinati secundum Propositum Dei*. Quòd si, *secundum merita nostra*, fuisset destinati; jam à Nobis, non à Dei Proposito, Consiliorum divinorum ratio peteretur. Quòd absurdum. Sic Autores lib. Concord. docent: *Quòd merâ Gratiâ, SINE ULLO NOSTRO MERITO*, in Christo ad vitam æternam electi simus: Artic. XI. aff. 12. & negat. 4. falsum, horrendum & blasphemum dogma notant: *Quòd non SOLA DEI MISERICORDIÀ, &c. sed etiam in Nobis-ipsis ALIQUA CAUSA sit electionis, CUJUS causæ RATIONE DEUS NOS ad vitam æternam ELEGERIT.*

XXI.

Ex prædictis principiis: Quòd Prædestinatio sit Dei, & *æterna DEI sapientissimi voluntas ac Præsentio*: fuit & *Immutabilitas* illius: quam Apostolus, *τὸ ἀμεταβέτον τῆς βελῆς αὐτοῦ*, Hebr. VI, 17. *Consilii ejus immobilitatem* vocat.

Quia, ut DEUS æternus in seipso; sic in æternis suis Consiliis *CONSTAT*. Vi Oraculorum: Malach. III, 6. *Ego JEHOVA non mutor.* Jes. XLVI, 10. *Consilium meum STABIT, & omnem voluntatem meam efficiam.* Psal. CXV. *Deus noster in ipsis Cælis est, quicquid VULT, FACIT.* Eph. I, 11. *Qui operatur OMNIA pro Consilio voluntatis suæ.* 2. Tim. II, 19.

B

Solidum fundamentum DEI STAT, habens sigillum hoc: Novit Dominus qui sint sui. Hoc si conclusum & obsignatū sit (quod multis in locis Scriptura testatur) quis rescindet? Consilio eius quis refragatur? Rom. IX, 19. Adstipulatur Augustinus: In sua, quæ falli MUTARIQUE NON POTEST Præscientiâ, opera sua futura disponere; illud omninò nec aliud quicquã est, quàm Prædestinare. De Bon. Persev. cap. 17.

X XII.

FINIS, altera Causarum est, quam (occasione Definiti) ante reliquas expendamus. Nam, ut *περορισμός*, Præfinitio, ita *ορισμός* (simplex nomen) Definitio vel Finitio est: ab *ορίζω*, Finio, desinio. Quærimus autem non Finem quorumlibet Decretorum Dei, sed Prædestinationis; nec hujus, nisi Hominum, h. e. quæ circa Homines versatur.

Idèò *Finem*, præ aliis Causis, considerandum putamus; quia I. Decretum, est Operatio (*ἐνεργεια*) quædam Voluntatis Dei: In omni autem operatione Voluntatis, præcipuè attenditur *Finis*: Eo quòd Agens, Finis gratiâ, maximè operetur. II. Idem quodammodo Norma est Mediorum, ad Finem destinatorum. Unde illò cognitò, & hæc faciliùs & rectiùs cognoscuntur.

X XIII.

Diximus supra θ. 12. Ad *Gloriam Sapientiæ, Misericordiæ atque Justitiæ DEI*, Prædestinationem Hominum tendere.

1. *Sapientiæ* quidem, propter inventionem Finium, & Mediorum ad illos ordinatissimam, certissimamque Dispositionem: Rom. XI, 33. *ὁ Profunditatem divitiarum SAPIENTIÆ DEI, & v. 36. Ipsi GLORIA in seculum.*

2. *Misericordiæ*, Rom. IX, 16. *Non est igitur volentis aut currentis; sed Dei miserentis. & v. 23. Ut notas faceret divitiæ GLORIÆ suæ in Vasis MISERICORDIÆ. Hæc eadem aliàs appellatur ἡ χάρις, Gratia.*

3. *Justitiæ*, nimirum vindicatricis: quæ alibi & *Ira* nominatur: Rom. IX, 22. *Deus volens demonstrare Iram. 1. Thess. V, 9. Non posuit nos Deus ad IRAM.*

Gloriam Dei, esse proprie dictum Prædestinationis Finem, quem Deus ab æterno intenderit, docent, 1. Sacræ Literæ, Rom. IX, 22. 23. Ephes. I, 6. 12. 14. 2. Ratione comprobatur sic: Quem finem Deus ex Prædestinationis executione tandem assequitur; eundem quoque in Prædestinando intendit: Atqui, *Gloriam sapientiæ, Gratiam sive misericordiæ ac justitiæ*, tandem ex Prædestinationis executione assequitur: Quod speciatim ex Electione & Reprobatione cernitur: Ergo, &c. Denique, propter quod omnia Deus in tempore operatur; illius gratiâ etiam ab æterno decrevit operari.

At,

At, omnia Deus in tempore operatur PROPTER SE-ipsum: Prov. 16:4.
Ergo propter seipsum & suam Gloriam decrevit ab æterno omnia operari.

X X I V.

Quæritur: *Quandoquidem* DEUS Hominem (ut Palatina Catechesis loquitur. Qu. V.) condidit, ut cū eò beatus in æternum viveret: *an illò Fine* (illustrandæ suæ Gloriæ, per modum Misericordiæ & Justitiæ) potuerit frustrari?

Ratio dubitandi: 1. Quia, in Homine beatò, & æternum vivente, neque misericordiæ, neque justitiæ vindicatrici locus esse poterat. At, 2. Si misericordiæ & justitiæ per Hominem illustrare intendit; non videbitur eò sine condidisse, ut cum ipso beatus viveret.

R. Non potuisse Deum suò fine excidere: Tum propter omnipotentiam, tum propter sapientiam infinitam; Quâ sic ordinatissimè à principio ad finem cuncta disposuit; ut necesse fuerit, illum Finem consequi.

Hinc Augustinus: *Omnipotentii Bono, procul dubio, quàm facile est, quod vult, facere; tam facile est, quod non vult esse, non sinere. Hoc nisi credamus; periclitatur ipsum nostræ fidei confessionis initium: quâ, nos in Deum Patrem OMNIPOTENTEM credere, confitemur.* Enchirid. cap. 96.

Ad rationes respondemus: Et si nec Misericordiæ, nec Justitiæ sive Iræ, locus futurus fuisset in homine beato: tamen, Deum suo fine nec frustrari potuisse, nec frustratum esse, per lapsum hominis. Distinguendum igitur inter Finem (ut loquuntur in Scholis) operantis & operis; sive Agentis, videlicet DEI prædestinantis, & Rei, per creationem quidem è nihilo productæ, sed per Consilium Dei peculiari fini prædestinatæ. Nihil autem prohibet, Alium finem Homini creato, quâ tali, præscriptum: Nimirum, ut per obedientiam, Deo Parenti debitam, ad perpetuam Felicitatem contenderet: Alium finem à Deo præstitutum, Quâ ratione de Homine, officium suum non faciente, ipse suam Gloriam per modum Misericordiæ & Justitiæ illustraret. Sicut itaque hominem creaverat, ut esset: Ita quoque illum donis justitiæ & sanctitatis instruxerat, unde Bonus esset: Gen. I, 26. 27. 31. Eph. I V. 24. Præterea informavit præceptò, Gen. II, 16. 17. cujus observantiâ, non tantum servaret bona jam accepta, sed quotidie insuper proficeret in meliora: donec ad Beatitudinem omnimodam pervenisset. Hòc Fine suò, quòd exciderit Homo, propriâ ejus culpâ factum est: At non interim Deus frustratus est illò suò fine, de quò supra: Immo verò, per hunc ipsum Hominis errorem à suò, ipse ad suum finem pervenit. Mirabili & inscrutabili sapientiâ. *Ut ergo non acciperet hoc donum Dei, id est, in Bono perseverantiam, primus homo: Sed, perseverare vel non perseverare in ejus relinquere arbitrio: Tales vires habebat ejus voluntas, quæ sine ulla fuerat instituta peccatò, & nihil illi ex se ipsâ concupiscentialiter resistebat: Ut dignè tantæ bonitatis; & bene vivendi facilitati, perseverandi committeretur arbitrium: Deo quidem præsciente, quid esset (homo) factururus injustè: Præsciente tamen, non ad hoc cogente: Sed simul sciente, quid de illò ipse faceret (Sic legendum, pro excusò fecerit) justè. Augustin. De Corrupt. & Grat. cap. XII. Quia scivi sciebat, quid justitiæ (homines) facturi non erant; ita etiam sciebat, quid Justitiæ de illis ipse erat factururus. Idem, lib. 2. de Bapt.*

Parvul. Cap. 16. Eodem modo (ibidem iterum ait) jubet omnibus hominibus, ut non faciant peccatum ullum: Quamvis sit Præsciens, neminem hoc impleturum: Ut, quicumque impie ac damnabiliter ejus præcepta contempserint, Ipse faciat in eorum damnatione, quod **F U S T U M** est: Quicumque autem in ejus Præceptis obedierint, & pie proficientes, nec tamen omnia, quæ præcipit, implentes, sicut sibi dimitti volunt, sic aliis peccata dimiserint; Ipse faciat in eorum mundatione quod bonum est. Quomodo enim dimittenti dimittitur per Dei **MISERICORDIAM**, si peccatum non est? aut quomodo non vetatur per Dei **F U S T I T I A M**, si peccatum est?

Quanto proinde mirabilis est: Homini jam peccatō perduto, proponi à DEO Vitam & Mortem, Benedictionem & Maledictionem: Ut eligat Vitam & vivat, diligendo Jehovam Deum suū, auscultando voci ejus, & adhaerendo ei: (Deut. 30, 15. 16. 19. 20.) Et tamen Deum cum PRÆSCIRE, tūm prædicere palam, illius populi peccata, pertinaciam, stuporē, &c. Deut. XXXI, 16. 17. 31. Nimirum, ita Deus declarat, ita Deus declarat, ut beatissimè dicitur: Quod autem Deus non decreverit efficere, vel impedire; Ne Homo illum justitiæ ordinem interrumpere, ac prolapsione in peccatum mereretur Damnationem; profecto ex eventu liquido innotescit.

Quapropter saluberrimè confitemur, quod rectissimè credimus: Deum sic ordinasse Angelorum & Hominum Vitam: ut in eā prius ostenderet, quid posset eorum liberum arbitrium, deinde quid posset suæ GRATIÆ BENEFICIUM, JUSTITIÆ; JUDICIUM. Augustinus, de Corrupt. & Grat. c. X.

XXV.

Materia circa quam, seu objectum Prædestinationis hominum, sunt partim Homines ipsi, de quibus Decretum fit: partim Res, hominibus assignatæ. De istis dictum suprâ, verbis: De omnium & singularum Hominum Vitâ & Morte certis mediis dispensandâ.

Notandum hîc: Vitam & Mortem hominis non considerari Physicè, quantum in corpore, (more aliorum Animalium) fruitur hujus lucis usurâ, aut eâ privatur: Sed potius Theologicè, in ordine ad Deum ipsum: qui, ut est summum bonum, ita & Finis ultimus omnium: In cujus proinde fruitione, consistit Felicitas & Beatitudo ipsius Creaturæ rationalis. Appellatur in Scripturâ S. Bonum absolute & *καλὸν ἐξ ἑσθίου*: item vita, & (ut discernatur à fluxâ hâc & mortali) Vita aeterna, Joh. III, 15. 16. Accessus ad Deum, Joh. VI, 44. 45. Hebr. XI, 6. Visio Dei, 1. Joh. III, 2. Communio cum Deo: 1. Joh. I, 3. Habitatio Dei in nobis, Ead. cap. I V, 12. & nostra in Deo, ibid. v. 15. &c.

Contrâ Mors hominis, est privatio illius Vitæ beatæ, quæ consistit in communione cum Deo. Unde etiam in Scriptura per negationem illorum bonorum describitur. Non videbit Vitam, Joh. III, ult. Non habet Vitam, 1. Joh. V. 12. Non habet Patrem, 1. Joh. II, 23. vid. 1. Joh. III, 6. & c. IV, 8. Sapius tamen & verbis positivis, h. e. citra negationem, Mori, Perire, &c. Separatio à Deo, Luc. XVI, 26. Reversio à Deo, Matth. XXV, 41. Ignis & Ignis æternus, &c. Hanc Vitam & Mortem Deum dispensare: tam est liquidum, quam Sol meridie. Proinde, Deum ab æterno decrevisse dispensare Vitam & Mortem, Salutem & Interitum, nemini pio vel cordato potest aut obscurum, aut dubium esse.

XXVI. Mul-

XXVI.

Multæ quæstiones, De *Objecto Prædestinationis*, vulgò agitantur: I. Quantum ad *Personale Objectum*, disputatur: An *Homo conditus* vel *condendus*, *Lapsurus* vel *lapsus*; item, An *Condendus & Lapsurus*, vel *Conditus & Lapsurus*; Vel potius, & *Conditus & Lapsus*, statuendus sit pro *Objecto* illo?

Nos parùm referre arbitramur, An *condendus & Lapsurus*, vel *Conditus & Lapsus*, dicatur *Objectum Prædestinationis*: Quia, *Respectu Dei*, ab æterno prædestinantis, factò semel *Decretò*, in mente *Dei*, *Homo & Conditus & Lapsus*; immò & ordinatus sive designatus erat, ratione totius suæ *Vitæ*, in *Esse*, *Agere* & *Pati*, à *Principiò* ad *Finem* usque præstitutum: *Prov. XVI, 4. Act. XV, 18. Matth. X, 29. 30.* At verò, *respectu ipsius Hominis*, ab æterno utique non existentis, *Condendus & Lapsurus*, & quæcunque alia, in futuro dicenda fuerint. *Rom. IX, 11. 12.*

Observandum hic: *Quà occasione obnata sit illa quæstio?* Nempe, moverunt illam *Pelagiana soboles*, & hodie passim grassans: Ut quoquomodo *Causam* discriminis hominum ab ipsis hominibus suspenderent. Itaque *Prædestinationem* considerant, ut *Actionem Dei*; Cui (planè *mechanicò more*) quærunt *Objectum* idoneum, in quod agat: Putantque, uti non ex quolibet ligno fit *Mercurius*, sic neque de quolibet homine quidvis statui posse. Sicut & *Judiciò* humano, aliquò fortè oblatò, non quælibet sententia in eum, locum habet. Atqui somnia hæc sunt *Carnis & Sanguinis*: Nos, *S. Scripturâ Duce*, *Prædestinationem ab æterno factam* scimus, quando nihil rerum creaturarum extabat usquam: Sed, ab ipso *DEI Decretò* pendebat, quicquid in universum de *Homine* futurum erat. De cæteris, infra, ubi de *Electiõne & Reprobatione*, dicitur.

XXVII.

II. Quantum ad *Reale Objectum*, quæritur: An *Hominis Creatio* & ejus *lapsus* contineantur in *Prædestinatione*? Respondemus: Si per *Prædestinationem* intelligatur *Electio*, *strictissimâ* notione; non includi, sed præsupponi & *Creationis & Lapsus Decretum*: Sin per eam significetur *latiore* usurpatione, *Decretum* de *Hominum Salute* vel *Damnatione*; quatenus præcisè resolvitur in *Electiõnem & Reprobationem*, ita, ut hæc duæ statuuntur *species*, totam *Prædestinationis naturam* exhaustientes; iterum, non includi, sed præsupponi: At, si *latissimâ* *Nomenclaturâ* adhibeatur, prout *Prædestinatio* denotat, quodcunque *Decretum Dei* de *Homine*; sic includi & *Creationem & Lapsum*: Tandem, si capiatur eadem vox paulò *stri-*

Æius, quatenus denotat Decretum Dei, complectens simul dispensationem ET VITÆ, ET MORTIS, ad Misericordiæ & Justitiæ ejus declarationem; arbitramur, *Creationem* præsupponi tantum; sed, *lapsus permissionem* includi.

Cujus nostræ sententiæ ratio hæc est: 1. Prædestinatio, est alicujus destinatio ad certum finem: Quisquis autem destinatur ad aliquid certo fini, utique præsupponit illud Esse. Sane, *οὐδὲν* & *ὁ εἰς οὐδὲν* non est nisi rei, quæ est. E. & *αἰσχροῦς*, non competit nisi Enti. Non, quod *Esse actu* in sese; sed, quod *Esse cognitum* in mente Dei habeat. Homo autem, nullum Esse habuit, nisi, quod per *Creationem* Deus illi tributurus erat: Itaque Prædestinatio, quatenus est *αἰσχροῦς*, præsumit, manifestè præsupponit *Creationem* Hominis in Mente Dei. 2. *αἰσχροῦς*, est *Finis* præstitutio: Et quamquam *Media* quoque ad finem illum tendentia, curet; tamen *Creatio*, neque *Finis*, neque *Medii*, strictè sic dicti, rationem sustinet: Cùm *initium* det Rei decreta. 3. *Creationem* non pertinere ad *Mediorum* classem, in Prædestinatione ordinatorum, patet ex *Fine* Prædestinationis; *Misericordiæ* & *Justitiæ* gloriâ. Neutram equidem patefacit *Creatio* hominis, sed æternam DEI tum *Potentiam*, tum *Divinitatem*, Rom I, 20. 4. Secus res habet in *Permissione lapsus*; per cuius Decretum manifestè Deus ad *Misericordiæ* atque *Justitiæ* demonstrationem pervenit: immò; sine quò eò pervenire non potuisset: Quùm nec *Misericordiæ* sit sine *Miserò*, nec *Iræ* seu *justitiæ* vindicatrici locus esse possit, ubi non datur *Peccator*.

XXVIII.

Quæritur porrò: *An quoq; peccata sint Objectum Prædestinationis?* Resp. Si per *Prædestinationem* intelligatur *Electio*, (quam S. Augustinus vocat *Prædestinationem*, quæ in bonò est, & *Prædestinationem Gratia*) quâ Deus media salutis disponit, quæ ipse velit *EFFICERE*; non esse. Si verò accipiatur, pro Decreto, quo cuncta salutis vel interitûs media ordinantur: ad *Objecta* Prædestinationis rectè referri. Non, quòd *efficere* Deus illa velit, (quod ne quidem ullò modò fieri potest) sed, quòd illa velit *permittere*, & sapientissimè dirigere, tum ad *misericordiæ*, tum ad *justitiæ* suæ gloriâ.

Sic Fulgentius lib. I. ad Monim: *Quod nunquam est in Opere Dei, nunquam fuit in Prædestinatione ejus.* (Priore modò capit nomen Prædestinationis.) *Non ergò prædestinati sunt mali ad hoc, quod malè operantur, à concupiscentiâ suâ illeli. Prædestinavit autem eos Deus ad supplicium, quos à se præcivit voluntatis malæ vitio discessuros.* Nempe, ex Augustino didicerat: *Differre Prædestinationem à Præciviâ*, hætenus: quòd *Prædestinatione* Deus ea præcivit, quæ fuerat ipse facturus: *Præcivire autem potens est, etiam, quæ ipse non facit: Sicut quæcumq; PECCATA.* De Prædestinatione SS. c. X. Interim, non exclusit tamè omninò à Prædestinatione vel ipse Augustinus. Sic enim, d. lib. cap. XVI. *Quid est: Secundum Evangelium quidem inimici propter vos: (Rom. XI, 28.) nisi, quòd eorum inimiciâ, quâ occiderunt Christum, Evangelio,*
sicut

ficut videmus, sine dubitatione proficit? Et hoc ostendit **EX DEI DISPOSITIONE** venisse, qui bene uti novit etiam **MALIS**: non, ut ei profint vasa iræ: Sed, ut, ipso bene illis utente, profint vasis Misericordiæ. Quid enim aptius dici potuit, quam id, quod dictum est: Secundum Evangelium inimici propter vos? Est ergo in Malorum potestate, **PECCARE**: Ut autem peccando, hoc vel hoc, illa malitia **FACIANT**; non est in eorum potestate, sed **DEI, DIVIDENTIS** tenebras, & **ORDINANTIS** eas; ut hinc etiam, quod faciunt contra **Voluntatem Dei**, non impleatur nisi **VOLUNTAS DEI**. Ista, cum sollicitarentur a nonnullis, tali ratione munivit Prosper: Male enim velle, facilitimum est **Malis**: & eorum damnabilem voluntatem, non dubium est, à **Dei potestate** concludi; ut effectum cupiditatis suæ, **NISI ILLE PERMISERIT**, habere non possint. Resp. ad Exc. Genuef. Dub. VII.

Ad hoc illustrandum, Augustinus allegat locum insignem **Act. IV, 27. 28.** **Convenerunt Herodes & Pilatus & populus Israël, facere, quanta manus tua & Consilium prædestinavit fieri.** (Græcè est: ἡ βουλὴ καὶ προέθετο θεοῦ.) & addit: Ecce quod dictum est: Secundum Evangelium quidem inimici propter vos: **Tanta quippe ab inimicis Judæis manus Dei & Consilium PRÆDESTINAVIT FIERI**, quanta necessaria fuerant Evangelio propter Nos.

Et ejusdem lib. cap. XX. **AGIT** quippe **Deus, QUOD VULT**, in cordibus **Hominum, VEL ADJUVANDO, VEL JUDICANDO**: Ut etiam per eos impleatur quod **Manus ejus & Consilium PRÆDESTINAVIT FIERI**. Rursum cap. X. **Etsi sunt quædam, qua ita peccata sunt, ut Pœnæ etiam sint peccatorum**: unde dictum est: Tradidit illos **Deus in reprobam mentem, ut faciant, quæ non conveniunt**: **Non ibi PECCATUM Dei est, sed JUDICIUM**. Non Dei est, inquit: scilicet **Efficientis**: Quoniam, nec malignitatem iniquorum, neque cupiditates peccantium, **Prædestinatio Dei, aut excitavit, aut suavit, aut impulit**: ut **Prosp. ait, Resp. ad Obj. X. Vincent. UTI autem Sapientiam & Justitiam Dei, etiam MALORUM OPERIBUS, quæ ex ipsorum procedunt appetitu, AD IMPLENDA CONSILIA ET JUDICIA SUA**: nullus, vel tenuiter secundum pietatem doctus, ignorat: qui videt, **Dei Patris, optimam VOLUNTATEM, non parentis Filio suo, sed pro nobis omnibus tradentis eum, pessimam Traditoris Judæ & Judæorum voluntate COMPLETAM**. idem Resp. ad Dub. VII. Genuef.

XXIX.

Quæritur 3. Si **Deus prædestinârit Peccata**; annon eatenus reddatur **AUTOR PECCATI**?

R. Etiam si **Deus dicatur ab æterno decrevisse, quod velit in tempore permittere** tum **Lapsum primi Hominis, tum Peccata cætera Hominum, tam Electorum, quam Reproborum**: nullatenus tamen **PECCATI AUTOREM** vel dici debere, vel jure dici posse.

Ubi præsertim notandū: 1. **Alia Deum prædestinâsse FACERE**: ut **Creare Hominem, Lapsum erigere, fulcire fide, spe, aliisq; donis**: **Alia prædestinâsse FIERI**: ut **Adamum labi, Josephum vendi, Genef. XLV, 5. 7. & L. 20. Christum crucifigi**: **Act. IV, 27. 28. &c.** 2. **Non posse jure dici AUTOREM, à cujus nec jussu, nec suavit, nec impulsu, multo que minus coactione.**

coactione, peccata oriuntur: Sed, qui severissimè iis interdicat, ac pro iustitiæ ratione illa potenter punit. Psal. V, 5. 6. 7. Rom. I X, 22.

B. Augustino quæstio mota jam olim fuit, *Per quid peccatum inveniat in parvulis?* Julianus Pelagianus sic argutabatur: *Non peccat iste qui nascitur: non peccat ille qui genuit: non peccat iste qui condidit: Per quas RIMAS (ajebat ille) inter tot præsidia innocentia, peccatum fingis ingressum?* Cui respondit Augustinus: *Quid quærit latentem rimam, cum habeat apertissimam JANVAM?* PER unum hominem, ait Apostolus; PER unius delictum, ait Apostolus: PER inobedientiam unius hominis, ait Apostolus. *Quid quærit amplius? quid quærit apertius? quid quærit inculcatius?* Lib. II. de Nupt. & Concup. cap. 28. Et sanè vix quidquam disertius in Genesi traditum est, historia Lapsus seu Transgressionis Adæ: per quam peccatum in universum Mundum intravit: Gen. III. Rom. V, 12. &c. Et quid in tantâ manifestatione iniquus est, quàm velle in occultas Causas inquirere, vel ipsam SS. Justitiam, DEUM, in participium sceleris trahere; qui solus Bonus est, & omnia bene fecit; ipsumque Hominem creavit Rectum, Eccles. VII, 30. Optimum, Genes. I, 27. 31. *Fustum & Sanctum*, Ephes. I V, 24. imò etiam Præcepto munivit, & à peccando severissimâ comminatione absterruit? Adam igitur Peccati Autor & fons est omnium in humano genere peccatorum. Suggestente quidem ac persuadente Diabolo; sed spontaneo arbitrio Homine consentiente. 2. Cor. XI, 3.

X X X.

FORMA Prædestinationis Hominum, consistit in Ordine ac Modo dispensationis rerum decretarum: quo faciunt verba definitionis, *Convenientibus Mediis ordinatè dispensandâ*. Etsi enim Prædestinatio in Mente Dei unius & simplicissimus actus sit, ac reverà non differat ab ipso Deo Prædestinante: tamen, pro intellectu nostri capacitate, distinguitur, ratione tum *Rerum*, tum *Ordinis* illarum. De Rebus, actum suprâ. De ordine hic agendum: cujus intuitu, Res aliæ, aliis priores aut posteriores dicuntur.

XXXI.

Quæritur autem: *Quis sit in illâ Prædestinatione Ordo Decretorum Dei?* hoc est, An Deus prius decreverit *Finem*, an *Media*; & quò cuncta Ordine constituerit?

R. Totum actum Prædestinationis Dei esse (ut præced. th. dictum) unum & simplicissimum: ac proinde, absurdè in eo statui prius & posterius. Quandoquidem autem in tempore, quò Deus Decretum illud suum exequitur, & Verbò nobis ipse revelârit, & exemplis præsentibus docuerit; Quibus modis, quòve ordine, *Bonum & Malum, Vita & Mors, Salus & Damna*

Damnatio ad suam Gloriam dispensetur : Itaq; licet Prædestinationis Dei, propriè loquendo, esse ordinem, negemus : eadem tamen ratione, quâ in plura Decreta, pro rerum varietate, discernitur; Ordinem itatui posse arbitramur : & quidem talem, qualem analogia Consiliorum rectæ rationis secundum S. Scripturam instituere docet.

XX XII.

Cùm igitur inter omnes conveniat : Rerum decretarum *alias* habere modum ac rationem *Finis* : ut, Gloria Misericordiæ & Justitiæ Dei : *alias* modum ac rationem *Mediorum*, ad Finem illum tendentium, sustinere : recta ratio docet, Decretum de *Fine* esse præcedaneum decreto de *Mediis* : atque aded, Deum ante omnia de humano genere præfuisse illustrare *Gloriam Misericordiæ & Justitiæ* : Roman. IX, 17. 22. 23. & XI, 5. Ephes. I, 6. 11. 12.

Ratio est; Quia, quod primum est in intentione, illud ultimum est in executione. Sed in executione, post omnia sequitur Gloria sapientiæ, misericordiæ, justitiæ Domini : & satis constat, Deum omnia facere PROPTER SEMETIPSUM : Prov. XVI, 4. E. Hac prima intentio Dei fuit : eum in Finem tota demùm Prædestinatio definat.

XXX III.

Secundas damus partes Decreto de *Mediis*, ad præfatos fines spectantibus. Neque dubitamus, illud *Mediorum* primum designare, quod communiter infervit, tam *misericiordiæ*, quàm *justitiæ* demonstrandæ : nempe, *Permissionem Lapsus Adami*, & in eo totius generis humani : Rom. V, 12. 14. collat. cum seqq. vers. 15. 19. & 21.

Decretum de Creatione Hominis (quod vulgò primum faciunt) non commemoramus in *Mediorum* catalogo, propter rationes supra positas : sed remittimus illud, ad *Generale Decretum* : quo in universis creandis, & in suâ Naturâ conservandis, Gloriam Potentiæ, Sapientiæ ac Bonitatis suæ declarare DEUS constituit. Itaque Homo, quâ Creatura, ad communem cum cæteris finem tendit. Sed ratione lapsus sive peccati, jam ad specialem Oeconomiam Dei spectat. Quia enim, respectu illius Transgressionis, *singulare* Mandatum habuisse deprehenditur; *singularem* quoque Dei Providentiam circa hunc ille ipse lapsus arguit. Et quum Deus ex hoc lapsu, alios erigat ad *misericiordiæ*; alios in eo relinquat, ad *justitiæ* demonstrationem : Quis temerè neget, Lapsum hominis pertinere ad hanc *Mediorum* classem, quæ ad Finem Prædestinationis tendunt?

XXX IV.

Atque hęc Decretò (lapsum permittendi) existimamus

C

differre Prædestinationem totam, ab illius partibus, *Electioe ac Reprobatione*: in quibus SEPARATIM disponuntur media SIVE Salutis miserorū, ad gloriam *miseri cordiæ*; SIVE Damnationis Peccatorū, ad laudem *justitiæ* Dei. Imò, quatenus Deus *Permissione lapsus* hominum, Gloriam misericordiæ ac justitiæ illustrare decrevit: eatenus Prædestinatio hominum, ab Angelorum quoque differt. Nam, *Permissione lapsus* Angelorum, tantummodò *justitiæ*, non etiam misericordiam, repræsentavit: 2. Petr. II, 4. Jud. vers. 6.

De reliquorum Decretorum Ordine, clariùs & magis perspicuè dici poterit, in ἀφορισμῶν καὶ Διακρίσεως, i. e. *segregatione & discretionem* Hominum: quæ fit in ipsum cum *Electioe*, tum *Reprobatione*.

XXXV.

Tertium proinde *locum* in Prædestinationis serie assignamus Decreto; quò tota hominū, in peccato æqualiter jacentium, universitas DISTRIBUTUR in duas Classes: quarum Una sit Christi *Servatoris*; altera relinquatur *Diabolo*, *Perditori ab initio & homicida*: Joh. VIII, 44. cujus obsequiis propriò arbitriò se tradidit. Duplex igitur est hoc Decretum, continens in se partim ELECTIONEM, partim REPROBATIONEM.

XXXVI.

ELECTIO, Græcis ἐκλογή, est Decretum Dei æternum: quò sibi ex universò genere humano, in peccatis æqualiter mortuò, quosdam IN CHRISTO JESU, tanquam per Servatorem, æternæ VITÆ restituere, proposuit: ad laudem inprimis *Miseri cordiæ* suæ.

Multæ quidem laudes, & Gloria maxima Deo & Christo ejus nascuntur ex *Electioe*, ac Salute consequenti *Electorum*: ut *Sapientiæ*, Eph. I, 8. *Potentia*, *Justitiæ*, *Gratiæ*: Unde & ἐκλογὴ χάριτος, *Electio Gratiæ*, i. e. per gratiam gratiosè facta, nominatur: Rom. XI, 5. &c. Propria tamen est *Electio* ni, *Miseri cordiæ*: quia, cum in hominibus Deus, præter *Miseriam* peccati & mortis, nihil intueretur: & tamen aliquorum *miseratus*, sibi eos reconciliare præsumeret: certè, nil erat hæc ἀπέστανσις, *Acceptio, nisi Vita quædam ex mortuis*. Rom. XI, 15. Hinc & vasa *miseri cordiæ* cognominatur *Electi*: Rom. IX, 23. Nec malè vulgò sub hæc ratione à Theologis, *Electio actus misericordiæ* appellatur.

XXXVII.

FINIS *Electioe* cum sit, *Miseri cordiæ* demonstratio: MEDIA, in illà ordinata, sunt; quæcunque Hominem à communi perditorum massâ segregant. Primum VOCATIO ad Pœnitentiam

tentiam & Fidem: quâ dividitur & colligitur ἐκκλησία, Evocatorum cætus: quasi qui è reliquâ turbâ, in peccatis strenuè laborante, seorsim vocantur. Unde quoque Impiorum calumnia in secedentes, neq; concurrere volentes ad eandem flagitiorum coluviem: 1. Pet. IV, 3. 4. in quibus more bestiarum se volutant: 2. Pet. II, 12. 22. Hi vocati, discriminis causâ, nominantur οὐ κατὰ ἑσθῆσιν κλητοὶ, Vocati secundum Propositum, nempe Dei: per collat. Eph. I, 9. 11. Atque hunc ordinem, à Prædestinatione (προορισμῶ) ad Vocationē illam, tanquam primū separationis à peccatoribus gradum, ipse Apost. docet: Rom. VIII, 30.

Secundum Medium est JUSTIFICATIO: Idem ibidem: quâ Reatu peccatorum nostrorum, & inimicitia inter Deum & nos sublatis, reconciliamur Deo, & iusti reputamur, ad Vitæ æternæ hæreditatem obeundam: Rom. VIII, 33. & IV, 6. & V, 2, 10: 2. Cor. V, 19. 21. Matth. XXV, ult.

Tertium deniq; GLORIFICATIO: Rom. VIII, 30. quâ victo Diabolò, Peccatò, Mundò, Morte (ultimo hostium: 1. Cor. XV, 26.) vivemus in facie Dei, vitam æternam & beatissimam. Roman. VIII, 29. 37. & c. 1. Cor. XV, 54. Apoc. X, 3. 4.

XXXVIII.

Horum Mediorum, & quæcunq; sub illis continentur Dona, seu Beneficia Gratiæ (quotquot Peccati & Mortis imperio eximunt, & è contrario justitia ac vita, ipsiq; Deo T. O. M. Beatitudinis omnis fonti, nos adducunt vel afferunt:) unicum fundamentum est CHRISTUS JESUS, Mediator ille Dei & Hominum. 1. Tim. II, 2. 5. Joh. XIV, 6. Act. IV, 12. 1. Cor. I, 30. & III, 11.

Mediator igitur Christus est, non solum quòd Medius ac Interpres inter Deum & homines intercedat: sed & quòd Media Salutis omnia hominibus subministret: præcipuum, Spiritum S., quò regenerentur: Joh. III, 3. 5. ac tum à morte peccatorum resuscitentur, tum ad vitam cum Christo in æternum beatè vivendam obsignentur: Rom. VIII, 2. 9. 17. Gal. III, 13. 14. & IV, 4. 5. Ephes. I, 13. & II, 5. 6. & IV, 30. Joh. XVII, 22. & Joh. IV, 13.

XXXIX.

REPROBATIO (ἀποβολή) est Decretum Dei æternum; quò, ex hominibus peccatoribus eos, quos non elegit, in perditione suâ relinquere, & propter peccatum Morti æternæ ad dicere, statuit: ad Justitiæ suæ inprimis demonstrationem.

Essè Reprobationem æquè Decretis Dei annumerandam, vel ipsa Electio

fatis superque evincit. Semper enim, ubi Delectus, ibi aliorum *delectio*: quæ & *Refectio*, & *Reprobatio* dicitur: eò quòd non probentur & assumantur, uti, quæ igitur. Atq; hic emphaticum æstimamus nomen *Λοιπών*, *Reliquorum*: Rom. XI, 7. *Electio* (id est, Electorum pars) *impetravit*, *οὐ δὲ Λοιπῶν*, *Reliqui autem* (h. e. Non-electi, Rejetti, Reprobati) *ocalluerunt*. Sic dicti à *Λεπτοῦ* *lingui*, *relinqui*: quia non assumuntur à Deo, sed sibi met relinquantur. Sic *Improbi*, & qui sunt extra Ecclesiam, adeoq; & salutis spera, eò nomine designantur. Eph. II, 3. 2, Theff. IV, 13. & V, 6. conf. Luc. XVIII, 11.

Plura non addimus: Nec enim judicamus operæ pretium esse, de Reprobatione, Reprobis, ac Mediis, quibus Damnationem incurrunt, curiosè disquirere.

Perversa planè Doctrinæ de Prædestinatione meditatio est: quâ ingenium potius fatigatur in Damnationis, & peccati eò ducentis scrutiniò; quàm in Salutis, & Mediorum ad eam ordinatorum, studiò. Nam, ut desperati hominis esset, Nave fractâ considerare magis, *qui pereundum*, quàm, quâ salutari tabulâ enarandum: ita neq; pii, neq; satis sani hominis est, Indulgere speculationibus pereuntium, & in peccatis suis morientium. Quin potius officii nostri est; *Contendere intrare per angustam Salutis portam*: Luc. XIII, 24. quandoquidem *Violenti rapiunt Regnum Cælorum*: Matth. XI, 12.

X L.

Et si Prædestinatio Dei, æterna & immutabilis sit: ac procul omni dubio, illi certissimè constet, *Qui*, & *Quot*, & *Quando*, & *Quomodo*, servandi sint vel damnandi: tamen, cum Numerum illum, uti solus *definit*; sic etiam solus *sciat*: Nostrium non est, sive in occulta Dei inquirere, sive alios temerè damnare, sive impietati propterea litare: tali aut consimili argumentò:

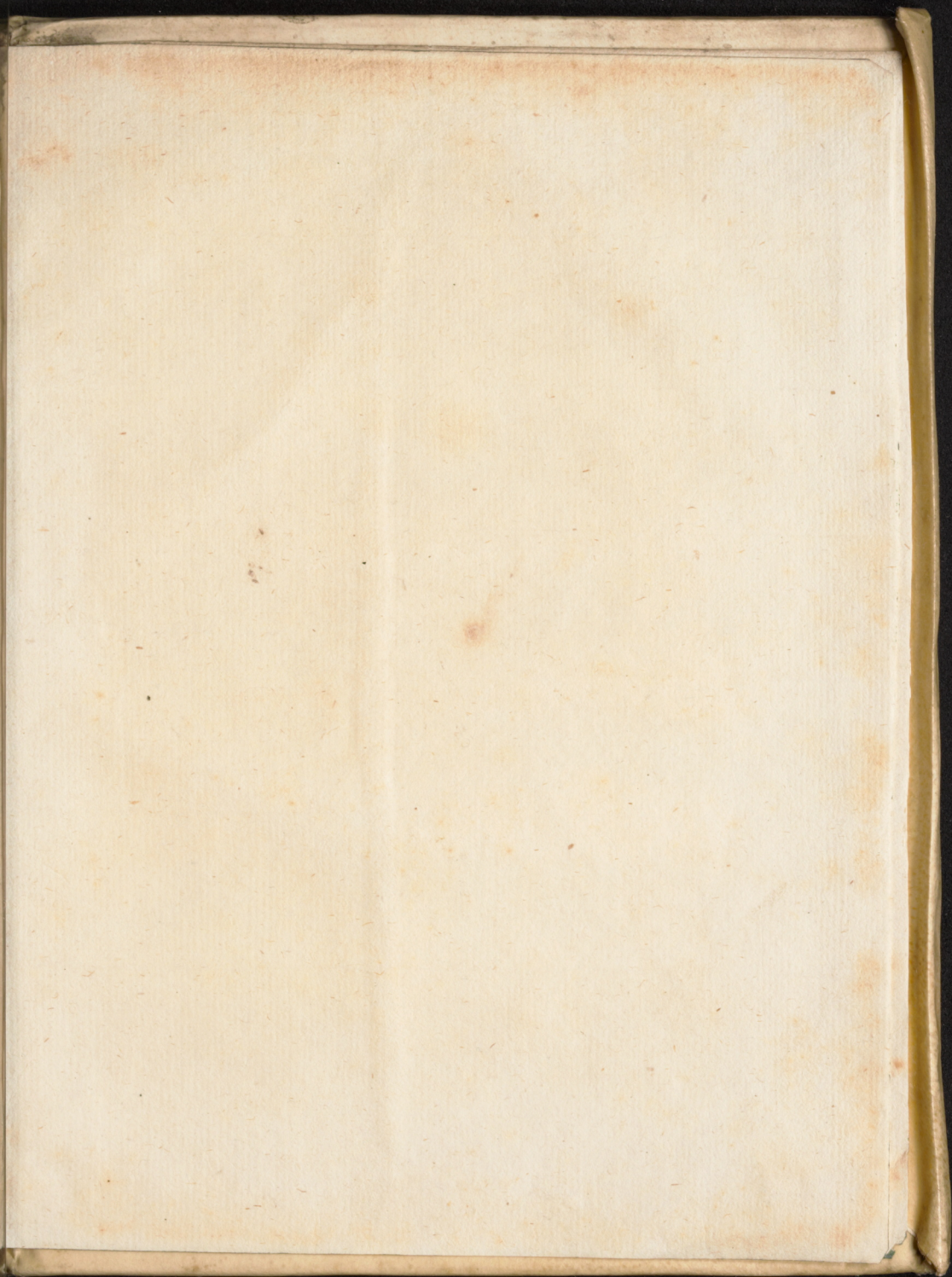
Quemcumq; Deus ante conditum Orbem elegerit, eum non posse perire: quemcumq; vero rejecerit, eum non posse salvari, etiamsi omnia Sanctorum opera fecerit: quæ verba sunt Joh. Brentii, Exeg. in Joh. XV, 2.

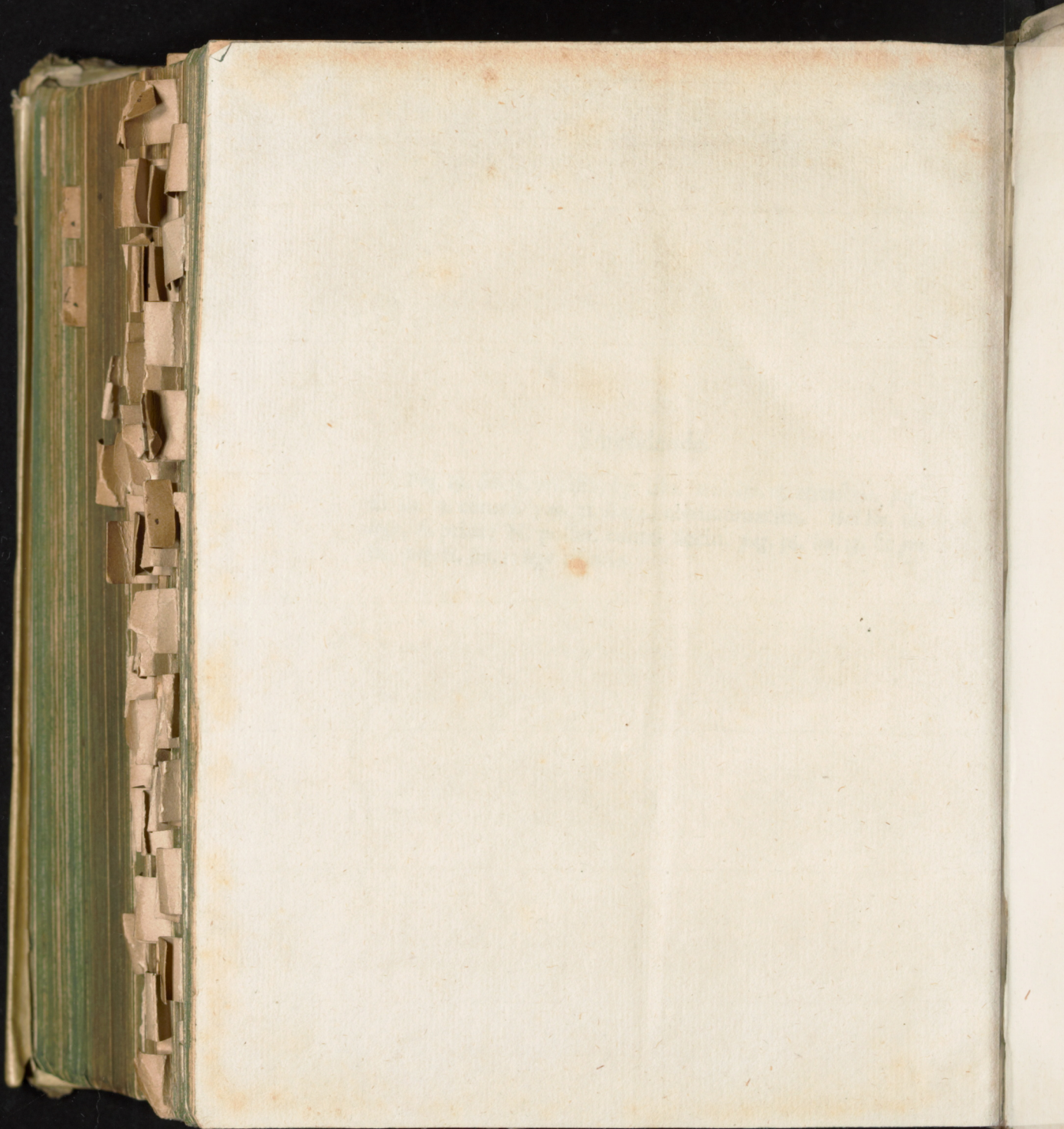
Ergò perinde fuerit, utcumq; me gesserò in vita.

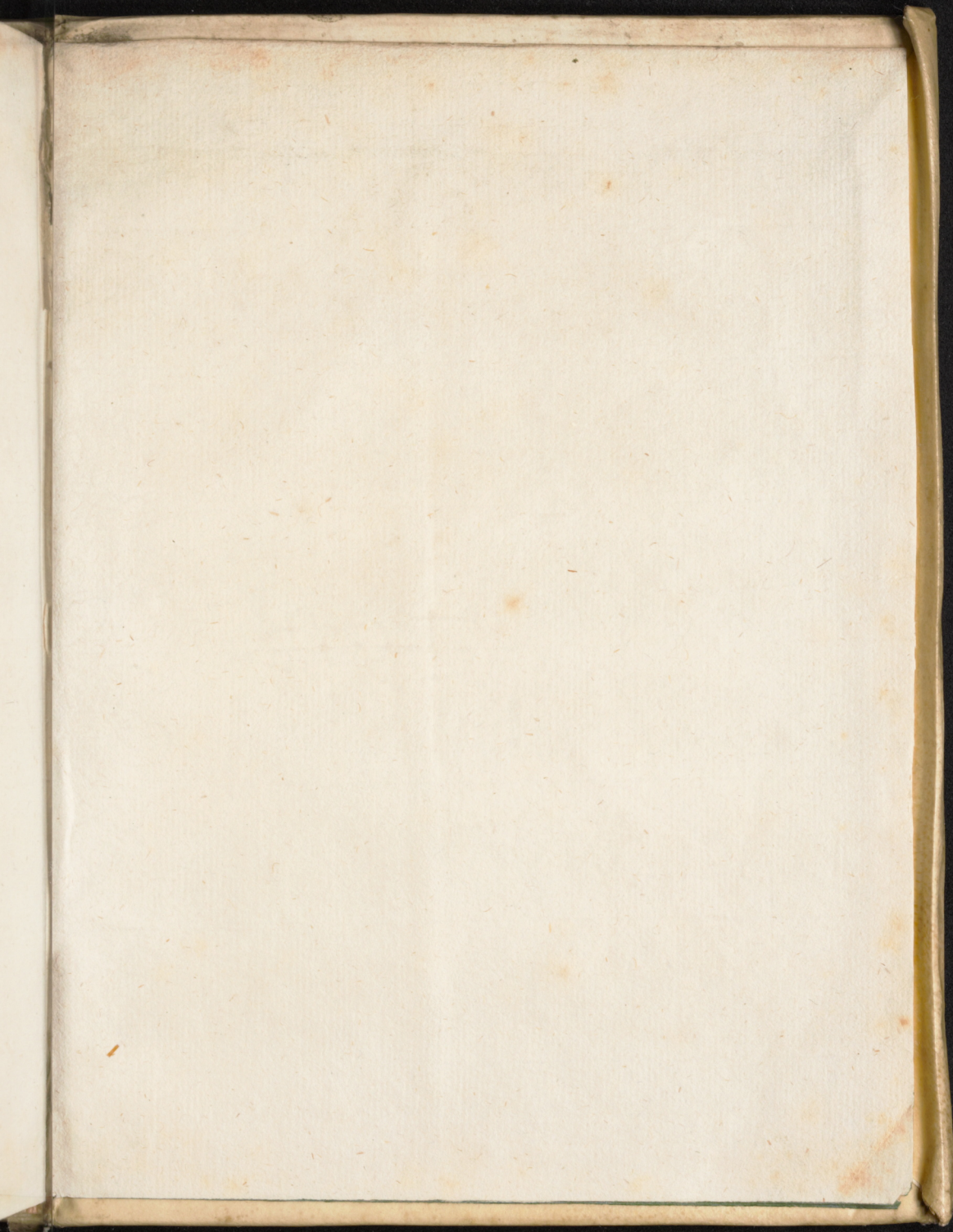
Nam, *Firmum quidem stat fundamentum Dei, & habet istud Sigillum: N O V I T D O M I N U S, Q U I S I N T S U I*: Additur tamen ibidem: *& desistat ab iniustitiâ* (peccatis) *omnis qui invocat Nomen Christi*. Itaque si quis à peccatis cessare præfractè nollet: fatis ille proderet, neq; Filiorum Dei caractere se ob signatum. Ut enim *Dominus novit suos*, & *viam iustorum*, sic *viam Impiorum peribit*, Psalm. I, 6. Quamobrem Apostolus Petrus, postquam virtutum egregiam catenam commendâset: 2. Ep. I, 5. 6. 7. subdit: *Propterea, studete potius Vocationem & Electionem vestram firmam efficere: Hæc enim si feceritis, nunquã impingeris*: I T A enim copiosè subministrabitur vobis I N T R O I T U S I N æternum R E G N U M Domini nostri & Servatoris Jesu Christi.

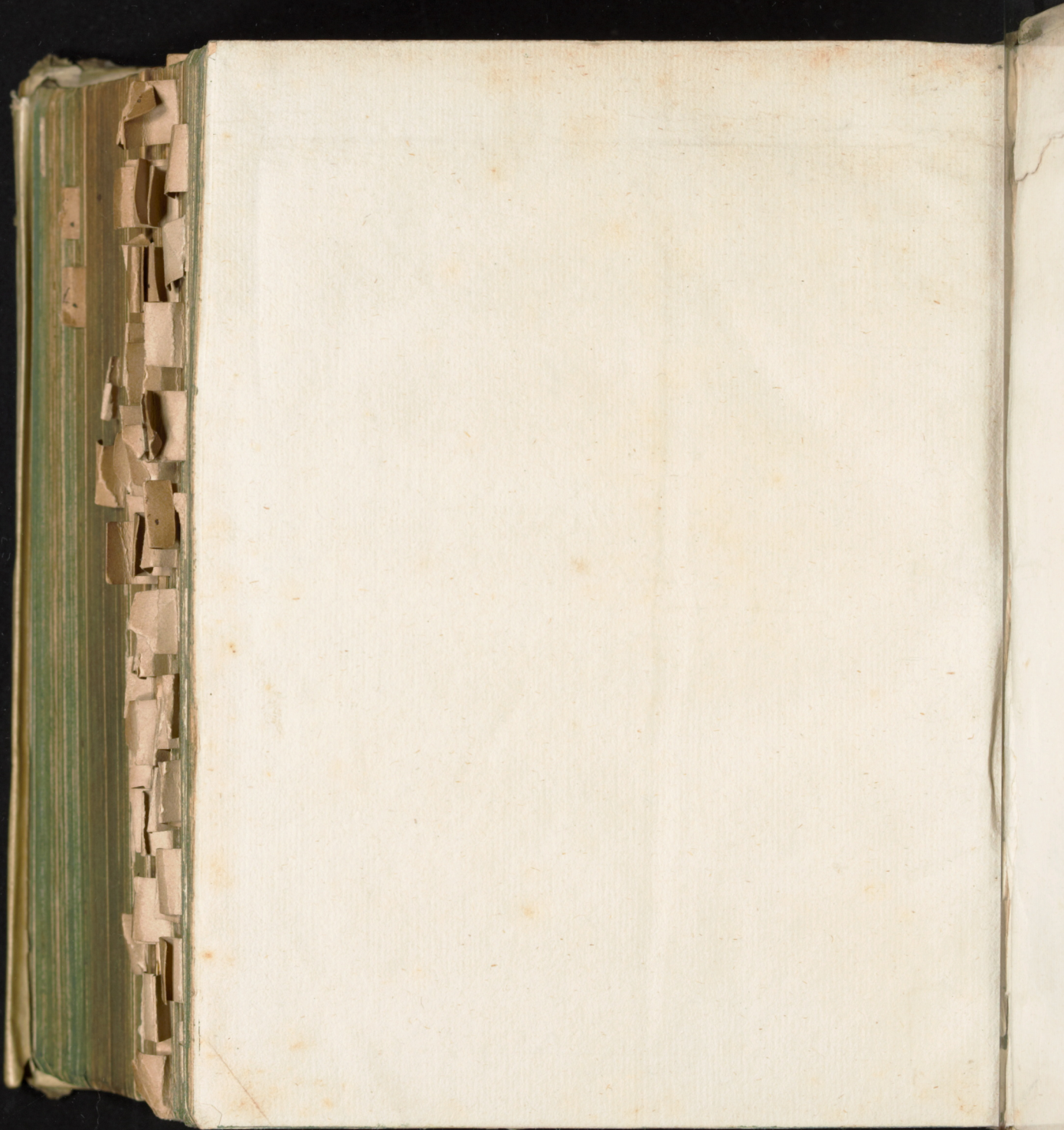
Eidem unâ cum Deo Patre, ac Spiritu S., sit Benedictio, & Honor, & Gloria, & Robur, in sæcula seculorum. A M E N.

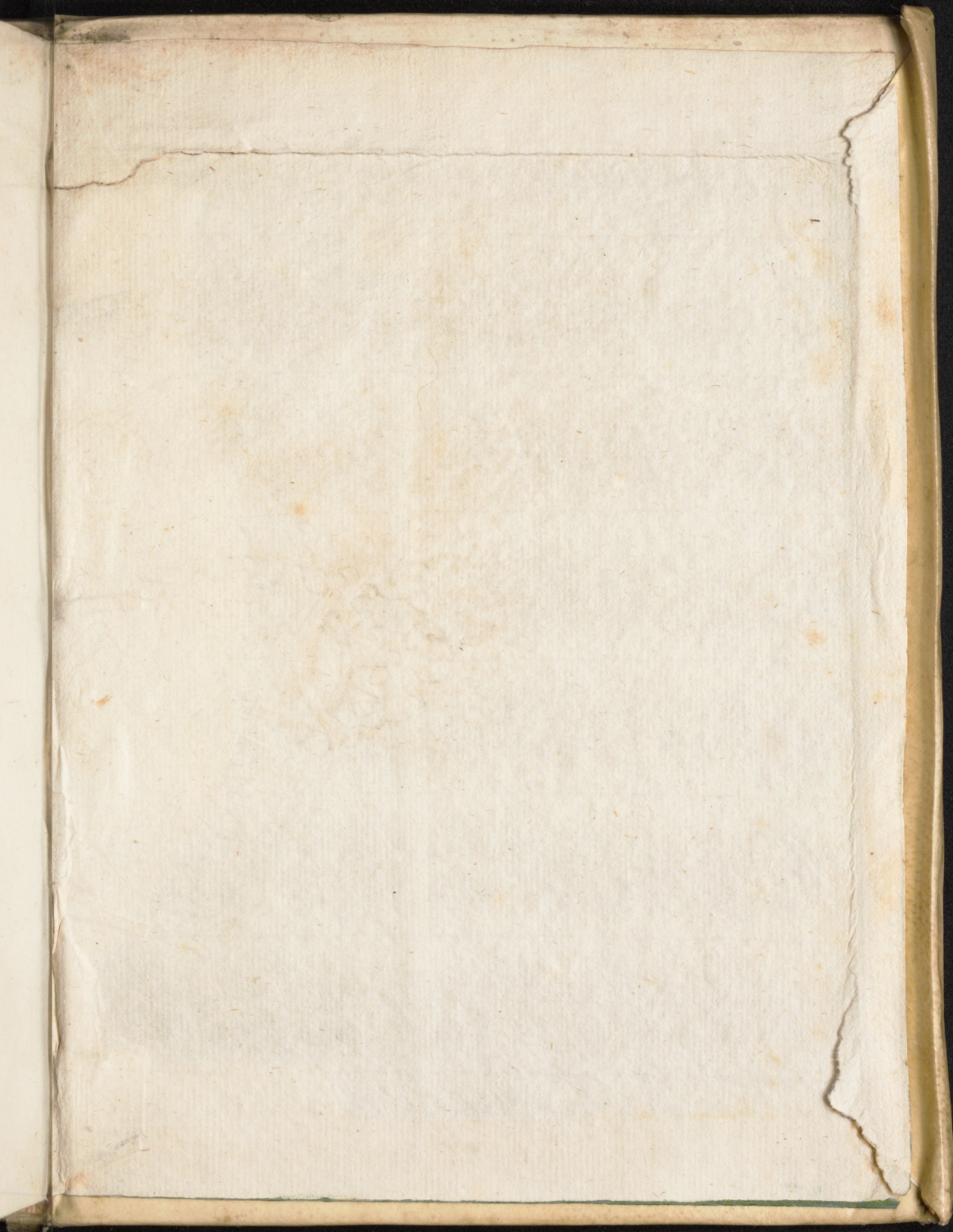
Emendanda: Theff. I. lin. 2. del. vel. Th. VI. lin. 12. leg. (Vulgatus) Th. XIII. lin. 2. pro *certis leg. convenientibus*. seq. lin. 3. post *Gloria* del. comma. Th. XIV. l. 2. pro *nomib. leg. omnibus*. Th. XXV. l. 4. leg. *singulari*, & in fin. del. *dis* - Finis.

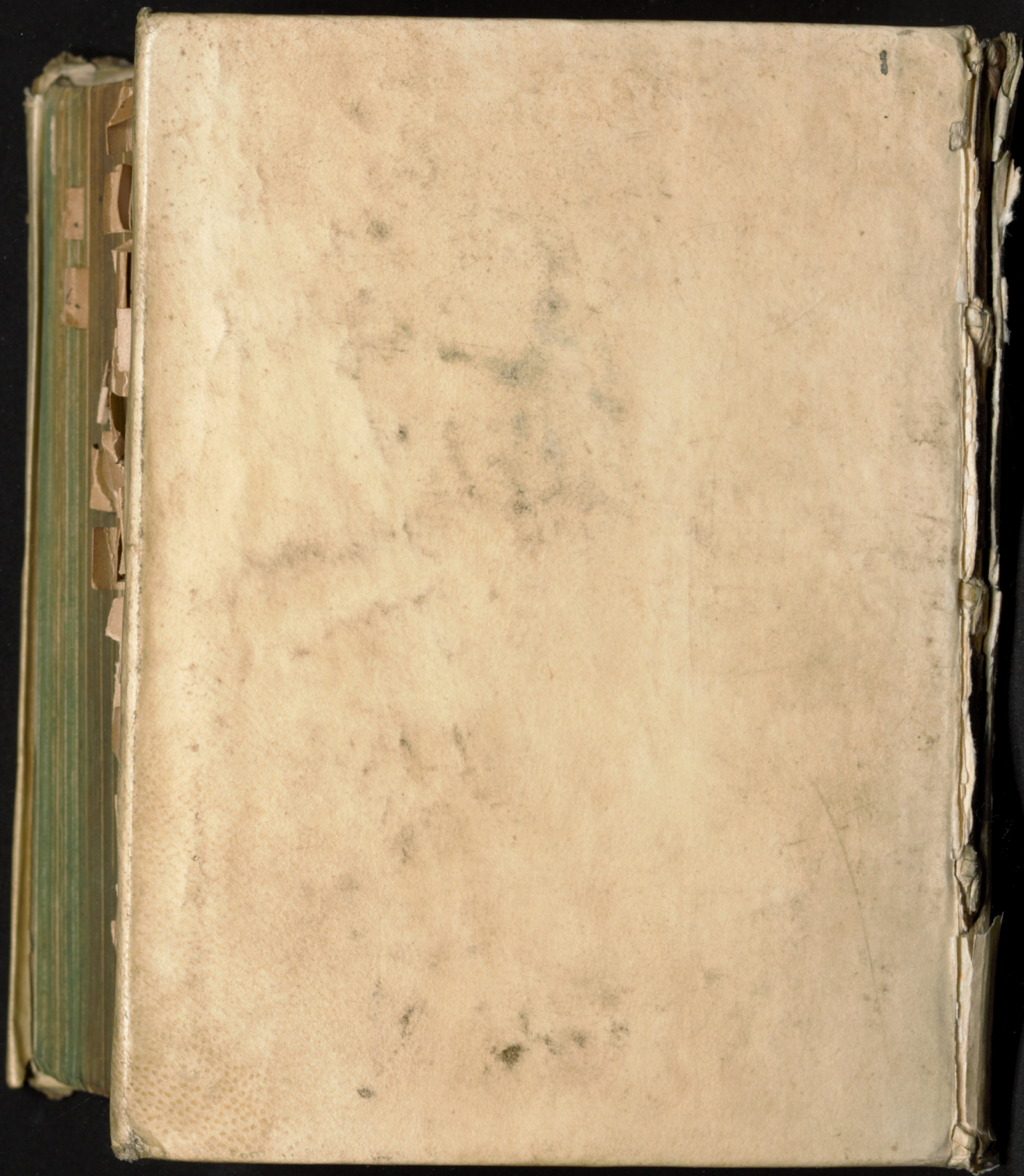

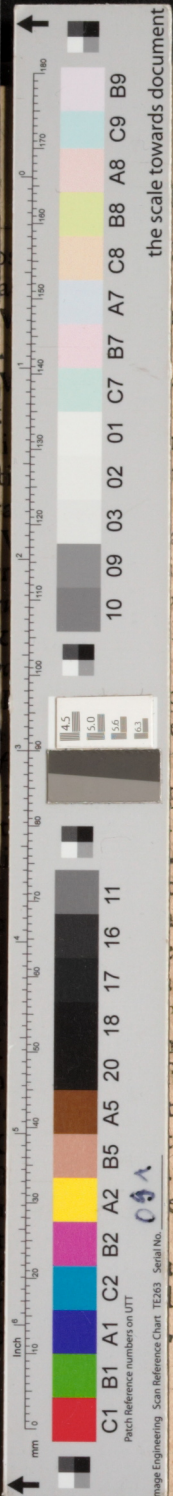

DE LEGE.

utrumque: Illud contra *Anabapt.* Hoc
an sit jurare per Creaturas? N. contra
dictum, quo non tantum dejectiones,
iora & crebriora prohibentur, sit correctio;
an per nomen Christi, & advocandi eum
ratis, sit auctarium præcepti tertii, N. utr.

æceptum de Sabbatho, non tantum quoad *De Præc. IV.*
ei, sed & quoad *rem ipsam* mandatam, fue-
rit, & ceremoniale; adeoque à Christo totali-
Præcepti substantiam, sublatum? N. con-
olorum distinctio, consecratio & usus, qua-
et, sit necessarius & sanctus? N. contra

pla, idololatriæ Pontificiæ quondam con-
iè possint in usum Conventuum sacrorum
contra *Anabapt. Brovvnist. Independ.*
tes privatæ, in Templis fusæ, efficaciores
stitutis? N. contra *Pontif.*
es festi aliis diebus per se sanctiores, & neces-
sarii sint in N. T. æquè ac dies festi legales in
Pontif.

mandatum de diligendis inimicis sit aucta- *De Tabulâ*
terioris Tabulæ, quod ei accesserit demum *poster.*
to? N. contra *Socin.*

tem in Novo demum Test. Superioribus in- *De Præc. V.*
tres magis exhibeant erga Inferiores, quàm
e sit additamentum Præcepti Quinti? N.

mentum consensus ad nuptias liberorum re-
le honestate, an verò etiam de necessitate?
contra *Pontific.*